บทที่ 10
จริยธรรมและจรรยาบรรณการวิจัยนิเทศศาสตร์

ผศ.ดร.ประกายกาวิล ศรีจินดา

ผศ.ดร.สมเดช รุ่งศรีสวัสดิ์

บทที่ 10
จริยธรรมและจรรยาบรรณการวิจัยนิเทศศาสตร์

เนื้อหารายวิชา

1. ความสำคัญของการมีจรรยาบรรณนักวิจัย
2. ความแตกต่างระหว่างจริยธรรมและจรรยาบรรณ
3. คุณลักษณะสำคัญของนักวิจัย
4. จริยธรรมกับขั้นตอนของการวิจัย
5. จรรยาบรรณนักวิจัยของสภาวิจัยแห่งชาติ

วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม

พฤติกรรมที่คาดหวังของผู้เรียนหลังการเรียนการสอน

1. นักศึกษามีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับความสำคัญของการมีจรรยาบรรณนักวิจัย ความแตกต่างระหว่างจริยธรรมและจรรยาบรรณ คุณลักษณะสำคัญของนักวิจัย
2. นักศึกษาสามารถมีความเข้าใจในจริยธรรมกับขั้นตอนของการวิจัย ภายใต้จรรยาบรรณนักวิจัยของสภาวิจัยแห่งชาติ

กิจกรรมการเรียนการสอน

1. ผู้สอนบรรยายในหัวข้อความสำคัญของการมีจรรยาบรรณนักวิจัย ความแตกต่างระหว่างจริยธรรมและจรรยาบรรณ คุณลักษณะสำคัญของนักวิจัย จริยธรรมกับขั้นตอนของการวิจัย และ จรรยาบรรณนักวิจัยของสภาวิจัยแห่งชาติ
2. ให้ผู้เรียนเลือกอ่านกรณีศึกษาท้ายบททั้ง 2 เรื่อง คือ “จุฬาฯแฉป.ตรีนิยมลอกงานวิกิพีเดีย จุฬาฯ เปิดตัว 'อักขราวิสุทธิ์' ตรวจสอบการลักลอกวิทยานิพนธ์ พร้อมเผยข้อมูลเด็กป.ตรี นิยมลอกงานจากวิกิพีเดีย” และ “จุฬาฯ" ถอด "ด็อกเตอร์" ผอ.สนช. ฐานลอกวิทยานิพนธ์” แล้วทำการอภิปรายเกี่ยวกับจรรยบรรณนักวิจัยในประเด็นดังกล่าว ตามแนวทางที่ได้ศึกษามา

สื่อการสอน

1. เอกสารประกอบการสอน
2. Power Point Presentation ประกอบการบรรยาย

การประเมินผล

1. การมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น
2. การตอบคำถามท้ายบทที่ 10
3. การทำกิจกรรมท้ายบทที่ 10

บทที่ 10
จริยธรรม และจรรยาบรรณการวิจัยนิเทศศาสตร์

ในการดำเนินการวิจัย นักวิจัยต้องอาศัยความร่วมมือจากบุคคลอื่นทั้งทีเกี่ยวข้องกับงานในหน้าที่ และส่วนที่เป็นผู้ให้ข้อมูลในการวิจัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเข้าไปเก็บข้อมูลในบางเรื่องบางประเด็น นักวิจัยอาจกระทำโดยผู้ถูกศึกษาไม่รู้ตัวและหรือจะรู้ตัวบางครั้งก็อาจไม่ค่อยจะเต็มใจ แต่จำเป็นต้องให้ความร่วมมือ ข้อเท็จจริงในทางปฏิบัติ นักวิจัยเป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่ซึ่งจำเป็นต้องมีกฎกติกา จรรยาบรรณในการดำเนินงาน

กฎกติกาในการทำงานดังกล่าวข้างต้นนั้น อาจเป็นได้ทั้งข้อปฏิบัติที่กำหนดขึ้นโดยความตั้งใจที่จะสร้างเป็นระเบียบกฎเกณฑ์ในการทำงาน หรืออาจเป็นด้วยสำนึกและคุณธรรมภายในตัวของผู้ปฏิบัติหน้าที่เอง กฎกติกาที่ว่านี้ คือ จรรยาบรรณ และจริยธรรมของผู้ปฏิบัติงาน

10.1 ความสำคัญของการมีจรรยาบรรณนักวิจัย

การมีจรรยาบรรณของนักวิจัย นับวันจะมีความสำคัญมากขึ้นตามลำดับ ทั้งนี้เพราะการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทยที่ผ่านมาเป็นไปด้วยความรวดเร็ว และได้ผู้กประเทศไทยเข้ากับระบบการเปลี่ยนแปลงของโลกในทุก ๆ ด้าน กระแสโลกาภิวัตน์ที่เกิดขึ้นในลักษณะดังกล่าวนี้มีผลกระทบอย่างมาต่อมาตรฐานการทำวิจัย ที่นักวิชาการและนักวิจัยไทยทุกคนจำต้องปรับตัวให้เข้ากับกระแสดังกล่าวให้ได้ แต่ถึงแม้จะไม่มีกระแสโลกาภิวัตน์ (ซึ่งเป็นไปไม่ได้) เรายังคมต้องมีจรรยาบรรณนักวิจัย เพราะการมีกฎเกณฑ์ของความถูกต้องที่นักวิจัยทุกคนพึงมีความเข้าใจร่วมกันและปฏิบัติตามในสิ่งที่เป็นบรรทัดฐานอันดีงามของสังคมนั้น จะช่วยให้การดำรงชีพร่วมกันเป็นไปอย่างสงบสุข ปราศจากซึ่งความขัดแย้งในสิ่งที่ไม่จำแป็นจะต้องขัดแย้งกันด้วยความเป็นอวิชชาหรือความรู้เท่าไม่ถึงการณ์เพราะไม่ทราบระเบียบแบบแผนและวัฒนธรรมที่ดีงามของการวิจัย

ในแวดวงนิเทศศาสตร์ สิ่งที่เราทำการศึกษาวิจัยทางด้านนี้คือ คน และกิจกรรมทางการสื่อสารของคน หรือกลุ่มคน การคำนึงถึงจรรยาบรรณเป็นสิ่งที่เหมาะสม จรรยาบรรณที่เหมาะสม

จะต้องไม่ตึงจนผู้วิจัยไม่สามารถวิจัยได้ หรือหย่อนจนผู้ที่ถูกวิจัยได้รับความเสียหายจากการวิจัยโดยไม่รู้เรื่องอะไร และ/หรือไม่มีการบอกกล่าวถึงผลเสียที่อาจเกิดขึ้นจากการเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของการวิจัย ด้วยเหตุนี้ การประนีประนอมระหว่าง (1) ผลประโยชน์ทางวิชาการคือการได้มาซึ่งข้อมูลที่ผู้วิจัยต้องการตามหลักวิชาการ และ (2) ผลประโยชน์ทางด้านจิตใจ ร่างกาย และเศรษฐกิจสังคมของผู้ที่เป็นเป้าหมายของการวิจัยจึงเป็นสิ่งจำเป็น และต้องมีการวางกฎเกณฑ์จรรยาบรรณที่เหมาะสม ให้เกิดประโยชน์ทั้งสองฝ่าย มิใช่หละหลวมเกินไปจนผู้ที่ถูกวิจัยนั้นเสียหายอย่างมากมาย หรือรัดกุมจนทำให้งานวิจัยหรือผลงานทางวิชาการไม่อาจเกิดขึ้นได้ ตัวอย่างของจรรยาบรรณที่ตึงจนเกินไป คือ มีการกำหนดให้ผู้วิจัยต้องได้รับความเห็นชอบจากผู้ที่ถูกวิจัยหรือประชากรเป้าหมายโดยตรง ต้องมีการชี้แจงให้ประชากรเป้าหมายเข้าใจอย่างชัดเจนว่าผู้วิจัยจะทำการศึกษาอะไรและอย่างไร ทำให้ผู้วิจัยไม่สามารถทำการวิจัยได้ เพราะกระบวนการวิจัยต้องการข้อมูลโดยผู้ที่ถูกศึกษาไม่รู้ตัวว่ากำลังถูกศึกษา

10.2 ความแตกต่างระหว่างจริยธรรมและจรรยาบรรณ

จริยธรรม หมายถึง ความดีที่งดงาม (Virtue) ซึ่งเดิมหมายถึงประเพณี ธรรมเนียมปฏิบัติ และต่อมาได้หมายถึงศีลธรรม ซึ่งตรงกัลป์ภาษาละตินว่า “Mores” ซึ่งแปลเป็นไทยว่าจารีตประเพณี แต่ในสภาพของชีวิตจริงจากการที่คนเรามักมีความเห็นแตกต่างกันในสิ่งที่เรียกว่าความดี โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสังคมที่ยังมิได้กำหนดเป็นแนวทางและบรรทัดฐานของสังคมที่คนในสังคมพึงปฏิบัติตาม

ส่วน**จรรยาบรรณ** เป็นประมวลความประพฤติที่ผู้ประกอบอาชีพการงานแต่ละหน้าที่กำหนดขึ้นเพื่อรักษาและส่งเสริมเกียรติคุณชื่อเสียง และฐานะของสมาชิก

จรรยาบรรณ เป็นประมวลกฎกติกาที่นักวิจัยสมควรจะปฏิบัติเพื่อคงไว้ซึ่งจริยธรรมแห่งการวิจัยและวิชาการ รวมทั้งสาขาวิชาชีพที่ตนสังกัดอยู่ แม้ว่าจรรยาบรรณจะมิใช่ตัวบทกฎหมายที่ใช้ลงโทษโดยตรง แต่ก็มีเป้าหมายอย่างเดียวกันในแง่การรักษาความเรียบร้อยและการผดุงประโยชน์ให้กับมนุษยชาติและสังคม (สุระพงษ์ โสธนะเสถียร, 2549 : 132)

นักวิจัย มีหลักจริยธรรม เช่นเดียวกับกลุ่มอาชีพอื่น ซึ่งประกอบด้วย

1. ความรับผิดชอบในวิชาชีพ
2. ความรับผิดชอบต่อผู้อื่น

3. ความรับผิดชอบต่อตนเอง

ข้อพิจารณาของนักวิจัยเกี่ยวกับจริยธรรมในระหว่างการดำเนินงาน ได้แก่

1. การไม่เปิดเผยวัตถุประสงค์ของโครงการแก่ผู้ถูกวิจัย

ผู้ถูกวิจัยส่วนมากสนใจใคร่รู้ว่า ตนถูกทำอะไร และจะเกิดผลอะไรขึ้นหลังการวิจัย ซึ่งการพะวงในกรณีเหล่านี้ อาจทำให้การศึกษาขาดความเที่ยงตรง ตัวอย่าง กรณีการศึกษาโดยการสังเกตแบบมีส่วนร่วม เกี่ยวกับชีวิตความเป็นอยู่ของกลุ่มชนกลุ่มหนึ่ง หากผู้วิจัยเปิดเผยตัวเองและเป้าหมายวัตถุประสงค์การศึกษาต่อผู้ถูกสังเกต อาจก่อให้เกิดพฤติกรรมที่ไม่เป็นธรรมชาติ เพราะผู้ถูกวิจัยรู้ตัวและตระเตรียมกิจกรรมที่จะแสดงให้ผู้วิจัยเห็นแทนสิ่งที่ควรเป็นไปตามวิถีทางปกติ

2. การไม่ปฏิบัติเกินเลยต่อผู้ถูกศึกษา

การดำเนินการวิจัย ไม่ว่าจะด้วยวิธีการทดลอง การสร้างเงื่อนไขที่มีผลกระทบต่อกายภาพและจิตใจของผู้ถูกวิจัย อันทำให้ต้องตกอยู่ในภาวะกดดัน โดยที่ผู้วิจัยไม่ได้แจ้งล่วงหน้า ย่อมกระทำไม่ได้

3. ต้องไม่นำบุคลเข้าร่วมโครงการโดยไม่เต็มใจ

นักวิจัย จะไม่ใช้วิธีบังคับให้ใครต้องเข้าร่วมการศึกษาโดยไม่เต็มใจอย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น เกณฑ์ให้คนภายในกำกับของผู้ที่มีอำนาจสั่งให้เขาเหล่านั้นต้องให้ข้อมูล หรือการใช้เงินรางวัลล่อ ให้เกิดความต้องการ สินจ้างเมื่อมาเข้าร่วม

4. ไม่ละเมิดชีวิตความเป็นส่วนบุคคลของผู้ถูกวิจัย

การใช้เครื่องมือในการบันทึกข้อมูล ภาพ เสียง แบบแอบเฝ้าสังเกต โดยที่ผู้ถูกวิจัยไม่รู้ตัวเป็นสิ่งที่ไม่พึงทำ การใช้แบบสอบถามที่ล้วงลึกถึงเรื่องไม่พึงเปิดเผย ด้วยเป็นกิจกรรมส่วนบุคคล หรือเป็นข้อมูลที่ควรปกปิดไม่ให้แพร่กระจายไปสร้างความเสื่อมเสียแก่ผู้ถูกวิจัย และผู้ที่เกี่ยวข้อง ก็ไม่ควรกระทำ

5. ต้องไม่วิเคราะห์ หรือรายงานผลการศึกษาอย่างบิดเบือน

การค้นพบบางครั้งอาจไม่ใช่สิ่งที่ผู้วิจัยคาดหมาย การตกแต่งสถานการณ์ให้เป็นไปตามสมมติฐานเป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้อง

จรรยาบรรณนักวิจัย

หลักปฏิบัติหรือจรรยาบรรณในกระบวนการศึกษาของนักวิจัย ประกอบด้วย

1. การเลือกเรื่องหัวข้อที่จะวิจัย

ในทางสำนึกไม่ขโมยความคิดของนักวิจัยคนอื่นมาทำหรือเสนอทำตัดหน้า และเรื่องที่เลือกมาศึกษาต้องไม่เป็นเรื่องเสียหายกระทบต่อสังคมโดยรวมแต่ผู้วิจัยจะได้ประโยชน์ ในทางหน้าที่คิดหัวข้อจากปัญหาที่เป็นวิชาการ ทำให้เต็มที่ตามภาระหน้าที่ ที่รับมอบหมาย

2. การเสนอโครงการวิจัย

ในทางสำนึกเขียนโครงการอย่างโปรงใส ถ้านำแนวคิดใดมาเสนอต้องอ้างอิง โดยบอกแหล่งที่มาไม่ปิดบังซ่อนเร้น

ในทางหน้าที่ข้อเสนอเค้าโครงการวิจัยต้องชัดเจน บอกรายละเอียดของกรรมวิธีการศึกษา ให้ผู้มีหน้าที่ตัดสินใจอนุมัติโครงการได้พิจารณาอย่างเที่ยงธรรม

3. การเลือกผู้ร่วมโครงการ

ในทางสำนึก ไม่แอบอ้างบุคคลที่ไม่เกี่ยวข้องในรายชื่อผู้ดำเนินการวิจัยเพื่อสร้างความน่าเชื่อถือและต้องเลือกผู้ร่วมงานตามความสามารถไม่ใช่แอบอิงประโยชน์ใดๆแฝงเร้น

ในทางหน้าที่ เลือกคนเหมาะกับหน้าที่ความรับผิดชอบตามความรู้ความสามารถจริง

4. การดำเนินการวิจัย

ในทางสำนึกไม่กระทำการใดๆอันส่งผลกระทบให้ผู้อื่นได้รับความเดือดร้อนหรือทุกข์ยากจากผลของการวิจัย มีความซื่อตรงในการเลือกกลุ่มตัวอย่าง ศึกษาและเก็บข้อมูลจริง ไม่หลอกสร้างข้อมูลเท็จ ไม่แอบอ้างกรรมวิธีคนอื่นว่าเป็นของตนเอง

ในทางหน้าที่ ดำเนินงานในแต่ละขั้นตอนจริง ไม่โกงการทำงาน โดยการสร้างข้อมูลเท็จ หรือเขียนข้อมูลเองโดยไม่มีการดำเนินการจริง

5. ความรับผิดชอบต่อกลุ่มตัวอย่าง

ในทางสำนึกให้ความเคารพ ให้เกียรติ และปฏิบัติต่อผู้ถูกวิจัยอย่างเท่าเทียมกัน

ในทางหน้าที่ ไม่ทำเรื่องเสื่อมเสีย ผิดจริยธรรมให้เกิดขึ้นกับผู้ถูกศึกษา โดยเข้าไปสร้างเงื่อนไขที่ผิดๆ

6. การเสนอผลการศึกษา

ในทางสำนึก ไม่เอางานของคนอื่นมาเสนอแอบอ้างเป็นของตน นำเสนอผลงานโดยตรงไปตรงมาตามที่ค้นพบ ส่วนที่เปิดเผยควรเปิดเผย ส่วนที่เปิดเผยแล้วจะกระทบต่อส่วนรวมหรือสิ่งอื่นๆนอกเหนือผลการศึกษาก็ไม่ควรนำเสนอ

ในทางหน้าที่ นำเสนอด้วยหลักวิชาการ

7. การเผยแพร่ผลงาน

ในทางสำนึก ไม่เผยแพร่ผลงานโดยขาดสำนึกรับผิดชอบ เพราะเพียงต้องการชื่อเสียง การนำเสนอต้องให้เห็นข้อเท็จจริงทั้งหมด ไม่ปิดบังหรือเปิดเผยเฉพาะส่วนที่จะสร้างความเร้าใจ ตื่นเต้น แต่ความจริงแล้วรายละเอียดทั้งหมดไม่ตรงกับที่ตัดมานำเสนอ

ในทางหน้าที่ ให้นำเสนอผลการศึกษาเผยแพร่สู่สาธารณะทุกครั้งที่ทำการวิจัย เพื่อให้การวิจัยได้มีการตรวจสอบจากบุคคลนอกวงการ จะได้มีการติติงเสนอแนะ และมีการศึกษาในโอกาสต่อๆไป

10.3 คุณลักษณะสำคัญของนักวิจัย

โดยทั่วไป นักวิจัย ควรมีคุณลักษณะที่สำคัญ 3 ด้าน คือ ด้านอารมณ์ ด้านความรอบรู้ และด้านการตัดสินใจ

1. ด้านอารมณ์

ผู้วิจัยที่ดีควรมีแรงกระตุ้นเตือนภายในตัวเอง ซึ่งเกิดจากความอยากรู้อยากเห็น อยากตอบปัญหาที่สงสัย

ผู้วิจัยที่ดี ควรมีความรู้สึกสนุก และเป็นสุขที่ได้ทำงานอย่างสร้างสรรค์

ผู้วิจัยที่ดี ต้องมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ มุ่งมั่นต้องการที่จะทำสิ่งใดๆ ให้สำเร็จลุล่วง

2. ด้านความรอบรู้

ผู้วิจัยที่ดี ต้องมีความสามารถในการสืบค้น จับประเด็น และประมวลความคิดได้รวดเร็ว ถูกต้อง

ผู้วิจัยที่ดี ต้องแม่นยำในกระบวนการวิธีการศึกษา รู้แบบแผน วิธีการ และความคิดในเชิงตรรกะ

ผู้วิจัยที่ดี ต้องมีทักษะในการใช้เครื่องมือวิจัยได้อย่างถูกต้อง

ผู้วิจัยที่ดี ต้องมีทักษะในการวิเคราะห์ข้อมูล ทั้งเชิงคุณภาพด้วยภาษา และปริมาณด้วยสถิติ

ผู้วิจัยที่ดี มีความสามารถในการมองปัญหา และขบคิดปัญหา สามารถประเมินข้อสรุปปัญหาจากคำตอบที่ค้นพบ

ผู้วิจัยที่ดี มีความเที่ยงธรรมในการตรวจสอบข้อค้นพบ และสามารถวิพากษ์วิจารณ์อย่างถูกต้อง

ผู้วิจัยที่ดี เป็นคนที่มีทักษะในการทำงานอย่างเป็นระบบระเบียบเป็นนิสัย สามารถคิดอย่างเป็นระบบ

3. ด้านการตัดสินใจ

ผู้วิจัยที่ดี เป็นคนกล้าคิด

ผู้วิจัยที่ดี มีความตั้งมั่นในการทำงาน อดทน มุ่งมั่น

ผู้วิจัยที่ดี มีใจเปิดกว้าง รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น

ผู้วิจัยที่ดี ต้องมีความถ่อมตน

ข้อสรุปจรรยาบรรณนักวิจัย

ผู้วิจัย ทุกคนต้องยึดถือความซื่อสัตย์ เป็นกลางในเรื่องที่ศึกษา กำจัดอคติส่วนตัว ดำเนินการด้วยความรับผิดชอบ ต้องตั้งอยู่ในหลักแห่งมนุษยธรรม โดยคำนึงถึงผลกระทบต่อผู้อื่น ระวังความเสียหายอันอาจเกิดขึ้นจากผลแห่งการวิจัย

มีความรับผิดชอบต่อข้อมูล ปกป้องความเสียหายอันอาจเกิดขึ้นจากการใช้ข้อมูลให้มาก โดยไม่นำข้อมูลไปเผยแพร่ อ้างอิงโดยไม่ได้รับการยินยอมอนุญาต

มีความรับผิดชอบ อย่างต่อเนื่อง จนการดำเนินงานศึกษาเสร็จสิ้นลง

โดยกระทำการทุกสิ่งอย่างไม่ทรยศต่อวิชาชีพและความทรงเกียรติแห่งงานวิชาการ

10.4 จริยธรรมกับขั้นตอนของการวิจัย

ดังที่ได้กล่าวมาข้างต้นเกี่ยวกับจริยธรรมของการวิจัยกับการวิจัยในภาพรวม ซึ่งความสัมพันธ์กันระหว่างจริยธรรมกับขั้นตอนของการวิจัย สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2544 : 601) ได้อธิบายเอาไว้ตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. การทำข้อเสนอโครงการวิจัย

ในการทำข้อเสนอโครงการวิจัย นักวิจัยจะต้องกำหนดหัวข้อเรื่องที่จะทำวิจัย แล้วนำมา

แจกแจงว่าตนจะศึกษาอะไรบ้างในหัวข้อเรื่องนั้น ๆ ซึ่งวิธีการได้มาซึ่งข้อมูล เป็นตัวแปรสำคัญที่มีผลกระทบเกี่ยวข้องโดยตรงกับจริยธรรมหรือจรรยาบรรณของการวิจัย โดยนักวิจัยจะต้องออกแบบงานวิจัยเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลโดยไม่ก่อให้เกิดผลร้ายต่อประชากรที่เป็นเป้าหมายของการวิจัย ทั้งในด้านจิตวิทยา ด้านตัวบุคคล หรือต่อกลุ่มประชากรเป้าหมาย หากไม่แน่ใจเพราะโอกาสของความเสี่ยงสูง ผู้วิจัยจะต้องเตรียมการชี้แจงให้ประชากรเป้าหมายทราบถึงความเสี่ยงดังกล่าว และเมื่อระบุวิธีการเก็บข้อมูลแล้วจะต้องมีการเสนอการวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งจะต้องชัดเจนว่าไม่ก่อให้เกิดอันตรายแก่ประชากรที่เป็นเป้าหมายของการวิจัยทั้งด้านจิตใจ ตัวบุคล และกลุ่มบุคคล

2. การพิจารณาข้อเสนอโครงการวิจัย

ในกรณีที่การทำวิจัยนั้นต้องอาศัยเงินทุนสนับสนุนจากภายนอกซึ่งจะต้องมีการพิจารณาโดยคณะกรรมการ ซึ่งส่วนใหญ่จะประกอบด้วยนักวิชากร/นักวิจัย หรือผู้ทรงคุณวุฒิด้านนั้น ๆ ขั้นตอนนี้ถือเป็นขั้นตอนที่มีความสำคัญต่อระบบคุณธรรมและจริยธรรมในวงการวิจัย ความไม่ยุติธรรมที่เกิดขึ้นในขั้นตอนนี้เกิดจากการผลักดันพรรคพวกของตนเพื่อให้ได้เงินสนับสนุนการวิจัย และจากการหาทางทำลายหรือกีดกันคู่แข่งของตนหรือของพรรคพวกตน ด้วยการเอาเหตุผลและหลักการต่าง ๆ มาใช้เพื่อสนับสนุนการผลักดันหรือการกีดกันผู้อื่นยกเว้นพวกของคน สภาะเช่นนี้เกิดขึ้นอยู่เสมอในสังคมไทย ทำให้การพิจารณามุ่งไปที่ตัวบุคคลหรือพรรคพวกมากกว่าผลงานของการวิจัยที่ต้องการ

ในด้านของผู้เสนอโครงการวิจัยเพื่อขอรับทุน นักวิจัยบางคนพยายามทำทุกอย่างเพื่อให้ได้มาซึ่งเงินทุนสนับสนุนการวิจัย ซึ่งนักวิจัยจะใช้ความพยายามในการที่จะชี้แจงให้คณะกรรมการผู้พิจารณาเห็นว่า โครงการวิจัยของตนได้ใช้วิธีการศึกษาหลายวิธี แต่ละวิธีมีความถูกต้อง ซึ่งวิธีการชี้แจงดังกล่าวไม่ได้ผิดอะไร แต่จะผิดจรรยาบรรณทันทีถ้าผู้วิจัยรู้ว่า จริง ๆ แล้วโครงการวิจัยดังกล่าวทำไม่ได้ หรือจะไม่ทำ และไม่ได้ทำจริงเมื่อถึงขั้นตอนของการดำเนินโครงการวิจัย ซึ่งสภาวิจัยแห่งชาติของประเทศไทยประสบปัญหานี้ไม่น้อยในการตรวจรับงานวิจัยที่ได้รับเงินอุดหนุนจากสภาฯ

3. การดำเนินการวิจัย

ในการดำเนินการวิจัย ซึ่งมีขั้นตอนต่าง ๆ มากมาย ซึ่งขั้นตอนสำคัญที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรมและจรรยาบรรณของนักวิจัย คือ การทบทวนวรรณกรรม การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์และตีความหมายข้อมูล

3.1 การทบทวนวรรณกรรม

ขั้นตอนนี้ เป็นการแสวงความรอบรู้ของผู้ที่ทำการวิจัยว่าได้ทำการศึกษาค้นคว้าในเรื่องก่อน ๆ มามากน้อยเพียงใด ซึ่งการทบทวนวรรณกรรมนั้นควรจะเป็นการศึกษามาจากต้นฉบับด้วยตนเอง ไม่ใช่การคัดลอกมาจากการอ่านการวิจารณ์หรือการทบทวนวรรณกรรมที่นักวิชาการหรือนักวิจัยผู้อื่นได้ทำไว้ และรู้จักทำการอ้างอิงได้ถูกต้องตามหลักวิชาการ

3.2 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการได้มาซึ่งข้อมูล นักวิจัยจะต้องทำการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยที่ผู้ให้ข้อมูลต้องมีความสมัครใจที่จะให้ และไม่มีการบังคับขู่เข็ญใด ๆ ควรมีการชี้แจงให้ผู้ให้ข้อมูลทราบว่าตนเองทำเรื่องอะไร ด้วยวิธีการใด และจะนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ในทางใด

3.3 การวิเคราะห์และตีความหมายข้อมูล

นักวิจัยจะต้องทำการวิเคราะห์และเสนอผลการวิเคราะห์อย่างตรงไปตรงมา และจะต้องเสนอในลักษณะที่ไม่สามารถระบุตัวบุคคลที่เป็นเจ้าของข้อมูลได้ กล่าวคือควรเสนอในลักษณะรวม ๆ หรือเป็นกรณีศึกษาที่ไม่สามารถระบุได้ว่าเจ้าของข้อมูลนั้นเป็นใครและอยู่ที่ใด สิ่งสำคัญคือการเสนอข้อมูลนั้นควรเสนอตามสภาพความเป็นจริงที่ได้จากการวิเคราะห์ ไม่มีการตกแต่งข้อมูลให้เป็นไปในทางใดทางหนึ่งโดยเจตนาที่จะบิดเบือนความจริงมากกว่าให้เป็นไปตามสภาพของข้อมูล ส่วนการตีความผลที่ได้จากการวิเคราะห์ จะต้องอาศัยหลักวิชากร ดดยไม่มีเจตนาที่จะชี้นำไปในทางที่ขัดแย้งกับข้อมูลที่ได้วิเคราะห์ออกมาเพื่อเป็นไปตามจิตตวิสัยของผู้วิจัยเองไม่ว่าจะด้วยเหตุใดก็ตาม

4. การรายงานผลการวิจัย

การเขียนรายงานผลการวิจัยจะต้องเขียนให้ถูกต้องตามหลักวิชาการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งระบบการอ้างอิง เมื่อมีการนำผลงานของผู้อื่นมาใช้ แม้แต่คำศัพท์สำคัญ (Key terms) หรือประโยคแต่ละประโยค จะต้องมีการระบุให้ชัดเจนว่าเป็ยของใคร แม้ว่าจะมีการเปลี่ยนแปลงสำนวน ประโยคหรือข้อความนั้น ๆ ซึ่งสิ่งที่เป็นปัญหาในวงการศึกษาปัจจุบัน คือการที่มีการเขียนประโยคนำเพียง 2 ประโยคหรือมากกว่านั้น แล้วต่อข้อความที่เหลือเป็นหน้า ๆ หลายหน้า ซึ่งเป็นผลงานของผู้อื่นทั้งสิ้นโดยมิได้มีการอ้างอิงหรือแสดงให้เห็นว่าเป็นผลงานของผู้อื่น การกระทำนี้ถือได้ว่าผิดจรรยาบรรณทางวิชาการ ซึ่งเป็นสิ่งที่ไม่พึงปฏิบัติในวงการวิชาการ

ในการรายงานผลที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยจะต้องมีความเป็นกลางทางวิชาการ

ไม่ฝักไฝ่ฝ่ายใดด้วยความชอบและความต้องการของตนเอง ไม่มีการแก้ไขข้อมูลหรือผลการวิเคราะห์ ข้อสรุป และข้อเสนอแนะต้องเป็นข้อค้นพบที่ได้จากการวิจัยโดยตรง มิใช่นำเอาข้อสรุปหรือข้อเสนอแนะของผู้อื่นมาใช้

ในรายงานการวิจัย หากการตีพิมพ์ หากการตีพิมพ์ผลงานการวิจัยนั้นมีผลกระทบต่อความก้าวหน้าทางด้านวิชาการที่เกี่ยวข้อง ควรรายงานผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยตามสภาพความเป็นจริง มิใช่เจตนาเพื่อใส่ชื่อเพื่อให้ผู้นั้นได้ผลงานวิชาการไปโดยมิชอบธรรม ไม่ตรงกับสัดส่วนหรือสภาพความเป็นจริง โดยความมาก น้อยของผลงานวิชาการมิได้ขึ้นอยู่กับความมากน้อยในปริมาณการทำงาน แต่ขึ้นอยู่ที่ว่าใครเป็นผู้เขียนรายงานและใครเป็นเจ้าของความคิดมากกว่า

10.5 จรรยาบรรณนักวิจัยของสภาวิจัยแห่งชาติ

ในประเทศไทย สภาวิจัยแห่งชาติได้กำหนดจรรยาบรรณเพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติของนักวิจัยไทยไว้ 9 ประการ คือ

1. **นักวิจัยพึงมีความซื่อสัตย์และซื่อตรงในทางวิชาการ**

นักวิจัยพึงเคารพความคิดของผู้อื่น โดยอ้างอิงผลงานผู้อื่นทุกครั้ง พึงมีความซื่อสัตย์ต่อตนเองและต่อผู้ร่วมงานวิจัย มีความซื่อสัตย์และซื่อตรงตั้งแต่เริ่มต้นทำวิจัยไปจนถึงขั้นนำเสนอและเผยแพร่งานวิจัย รวมทั้งมีความซื่อสัตย์ในการแสวงหาทุนเพื่อการวิจัย

2. **นักวิจัยพึงมีความรับผิดชอบต่อสิ่งที่ศึกษาวิจัย ไม่ว่าจะเป็น คน สัตว์ พืช ตลอดจนวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมทั้งหลาย**

การวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคน สัตว์ พืช ตลอดจนวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมทั้งหลาย นักวิจัยพึงดำเนินการด้วยความระมัดระวังและรอบคอบเพื่อหลีกเลี่ยงความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นกับสิ่งที่ศึกษาวิจัยเหล่านั้น ในกรณีที่เป็นการศึกษาเกี่ยวกับคน นักวิจัยพึงเคารพสิทธิของบุคคล การศึกษาเกี่ยวกับสิ่งมีชีวิต วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม พึงดำเนินการโดยยึดหลักจริยธรรม

3. **นักวิจัยพึงมีความรับผิดชอบต่อพันธกรณีกับหน่วยงานที่สนับสนุนการวิจัยนั้นและต่อข้อตกลงในงานวิจัย**

นักวิจัยปฏิบัติตามพันธกรณีและข้อตกลงในงานวิจัยที่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องยอมรับกันแล้วด้วยความตั้งใจและอุทิศเวลาเพื่อที่จะทำงานให้ได้ผลดีที่สุด และเป็นไปตามกำหนดเวลา

4. **นักวิจัยต้องมีความรู้พื้นฐานในเรื่องที่จะทำวิจัย**

นักวิจัยต้องมีความรู้ในเรื่องที่จะทำวิจัย และพื้นความรู้ในเรื่องที่จะทำวิจัยเป็นอย่างดี

เพื่อนำไปสู่งานวิจัยที่มีคุณภาพ และป้องกันปัญหาการวิเคราะห์ตีความสรุปผลที่ผิดพลาด อันอาจก่อให้เกิดความเสียหายตามมา

5. นักวิจัยต้องไม่มีความลำเอียงหรืออคติในการรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์และตีความข้อมูล รวมทั้งมีอิสระทางความคิดในการทำงานวิจัย

นักวิจัยพึงตระหนักว่าในการรวบรวมข้อมูลหรือวิเคราะห์ข้อมูล อคติส่วนตัวหรืออคติทางวิชาการอาจส่งผลให้มีการเลือกสรรข้อมูลหรือบิดเบือนข้อค้นพบทางวิชาการ ทำให้เกิดผลเสียต่อประเทศชาติโดยรวมได้ นักวิจัยพึงระมัดระวังและป้องกันมิให้เกิดปัญหาดังกล่าว นอกจากนั้น นักวิจัยจะต้องมีอิสระทางคาวมคิด ไม่อยู่ใต้อิทธิพลการเมือง หรือผลประโยชน์อื่นใด

6. นักวิจัยต้องมีความใจกว้าง รับฟังและเคารพความคิดเห็นทางวิชาการของผู้อื่น

นักวิจัยพึงมีใจเปิดกว้าง ยอมรับความคิดเห็นและเหตุผลของผู้อื่น พร้อมจะเปิดเผยข้อมูลที่ตนมีอยู่เพื่อประโยชน์ในทางวิชาการ ให้ความเป็นธรรมต่อผู้อื่นและต่อข้อมูล พร้อมที่จะปรับปรุงแก้ไขงานวิจัยของตนให้ถูกต้อง

7. นักวิจัยต้องมีคุณธรรม และเคารพศักดิ์ศรีของเพื่อนมนุษย์ที่เป็นตัวอย่างในการวิจัย

นักวิจัยต้องไม่คำนึงถึงผลประโยชน์ทางวิชาการ จนละเลยและขาดความเคารพในศักดิ์ศรีของเพื่อนมนุษย์ นักวิจัยพึงถือเป็นภาระหน้าที่ที่ต้องอธิบายจุดมุ่งหมายที่แท้จริงของการวิจัยให้กับบุคคลที่เป็นกลุ่มตัวอย่างของการศึกษาอย่างไม่หลอกลวงหรือบีบบังคับ และต้องได้รับความยินยิมด้วยความสมัครใจจากกลุ่มตัวอย่างของการศึกษา

8. นักวิจัยพึงนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ในทางที่ชอบ

นักวิจัยควรนำผลงานวิจัยไปใช้ให้เป็นประโยชน์ในทางวิชาการและสังคมอย่างแท้จริง ต้องไม่นำผลงานวิจัยไปใช้เพื่อทำลายผู้อื่น เพื่อการเอาเปรียบ เพื่อประโยชน์ทางการเมือง หรือเพื่อก่อให้เกิดผลประโยชน์ในทางมิชอบให้แก่ตนเองหรือหมู่คณะ

9. นักวิจัยต้องมีสำนึกต่อสังคมและประเทศชาติ

นักวิจัยควรทำวิจัยด้วยจิตสำนึกที่จะอุทิศกำลังสติปัญญา เพื่อความก้าวหน้าทางวิชาการ เพื่อความเจริญและประโยชน์สุขต่อสังคม และประเทศชาติ

สรุปท้ายบทที่ 10

การมีจรรยาบรรณของนักวิจัย นับวันจะมีความสำคัญมากขึ้นตามลำดับ ในแวดวงนิเทศศาสตร์ สิ่งที่เราทำการศึกษาวิจัยทางด้านนี้คือ คน และกิจกรรมทางการสื่อสารของคน หรือกลุ่มคน การคำนึงถึงจรรยาบรรณเป็นสิ่งที่เหมาะสม จรรยาบรรณที่เหมาะสมจะต้องไม่ตึงจนผู้วิจัยไม่สามารถวิจัยได้ หรือหย่อนจนผู้ที่ถูกวิจัยได้รับความเสียหายจากการวิจัยโดยไม่รู้เรื่องอะไร โดยจริยธรรม หมายถึง ความดีที่งดงาม (Virtue) ซึ่งเดิมหมายถึงประเพณี ธรรมเนียมปฏิบัติ และต่อมาได้หมายถึง ศีลธรรม *ส่วนจรรยาบรรณ เป็นประมวลความประพฤติที่ผู้ประกอบอาชีพการงานแต่ละหน้าที่กำหนดขึ้นเพื่อรักษาและส่งเสริมเกียรติคุณชื่อเสียง และฐานะของสมาชิก*

ผู้วิจัย ทุกคนต้องยึดถือความซื่อสัตย์ เป็นกลางในเรื่องที่ศึกษา กำจัดอคติส่วนตัว ดำเนินการด้วยความรับผิดชอบ ต้องตั้งอยู่ในหลักแห่งมนุษยธรรม โดยคำนึงถึงผลกระทบต่อผู้อื่น ระวังความเสียหายอันอาจเกิดขึ้นจากผลแห่งการวิจัย มีความรับผิดชอบต่อข้อมูล ปกป้องความเสียหายอันอาจเกิดขึ้นจากการใช้ข้อมูลให้มาก โดยไม่นำข้อมูลไปเผยแพร่ อ้างอิงโดยไม่ได้รับการยินยอมอนุญาต มีความรับผิดชอบ อย่างต่อเนื่อง จนการดำเนินงานศึกษาเสร็จสิ้นลงโดยกระทำการทุกสิ่งอย่างไม่ทรยศต่อวิชาชีพและความทรงเกียรติแห่งงานวิชาการ

จริยธรรมของการวิจัยกับการวิจัยในภาพรวม ซึ่งความสัมพันธ์กันระหว่างจริยธรรมกับทุกขั้นตอนของการวิจัย ตั้งแต่ การทำข้อเสนอโครงการวิจัย การพิจารณาข้อเสนอโครงการวิจัย การดำเนินการวิจัยไปจนถึงการรายงานผลการวิจัย โดยสภาวิจัยแห่งชาติได้กำหนดจรรยาบรรณเพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติของนักวิจัยไทยไว้ 9 ประการ คือ (1) นักวิจัยพึงมีความซื่อสัตย์และซื่อตรงในทางวิชาการ (2) นักวิจัยพึงมีความรับผิดชอบต่อสิ่งที่ศึกษาวิจัย ไม่ว่าจะเป็น คน สัตว์ พืช ตลอดจนวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมทั้งหลาย (3) นักวิจัยพึงมีความรับผิดชอบต่อพันธกรณีกับหน่วยงานที่สนับสนุนการวิจัยนั้นและต่อข้อตกลงในงานวิจัย(4) นักวิจัยต้องมีความรู้พื้นฐานในเรื่องที่จะทำวิจัย (5) นักวิจัยต้องไม่มีความลำเอียงหรืออคติในการรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์และตีความข้อมูล รวมทั้งมีอิสระทางความคิดในการทำงานวิจัย(6) นักวิจัยต้องมีความใจกว้าง รับฟังและเคารพความคิดเห็นทางวิชาการของผู้อื่น(7) นักวิจัยต้องมีคุณธรรม และเคารพศักดิ์ศรีของเพื่อนมนุษย์ที่เป็นตัวอย่างในการวิจัย(8) นักวิจัยพึงนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ในทางที่ชอบ (9) นักวิจัยต้องมีสำนึกต่อสังคมและประเทศชาติ

กรณีศึกษา

จุฬาฯแฉป.ตรีนิยมลอกงานวิกิพีเดีย

จุฬาฯ เปิดตัว 'อักขราวิสุทธิ์' ตรวจสอบการลักลอกวิทยานิพนธ์ พร้อมเผยข้อมูลเด็ก ป.ตรี นิยมลอกงานจากวิกิพีเดีย

26ส.ค.2556 ที่ห้องประชุม 202 อาคารจามจุรี 4 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จัดงานแถลงข่าว "จุฬาฯ กับมาตรการในการป้องกันการลักลอกผลงานวิชาการ" โดย ผศ.ดร.ม.ร.ว.กัลยา ติงศภัทิย์ รองอธิการบดีจุฬาฯ เปิดเผยว่า ประเด็นการลักลอกผลงานวิชาการซึ่งถือเป็นเรื่องที่วงการวิชาการในต่างประเทศให้ความสำคัญมาก ซึ่งปัจจุบันพบรูปแบบการลักลอกผลงานมีทั้งการนำเอางานของคนอื่นมาเป็นของตนเอง หรือเอางานของผู้อื่นที่เขียนไว้มาอ้างว่าเป็นของตนเอง โดยไม่มีการบอกเล่าว่างานที่นำมานั้นไม่ใช่งานของตน ซึ่งไม่ว่าจะจงใจหรือไม่ก็แล้วแต่ เรื่องนี้ถือว่ารับไม่ได้ และในวงวิชาการนานาชาติถือว่าเป็นความผิดร้ายแรงมาก ทางจุฬาฯ ก็ให้ความสำคัญโดยสภามหาวิทยาลัยได้กำหนดให้เป็นนโยบายในการตรวจสอบการลักลอกผลงานวิชาการ โดยเริ่มตรวจสอบในระดับบัณฑิตศึกษาก่อน จากนั้นจึงจะเข้ามาตรวจสอบในระดับปริญญาตรีต่อไป

"ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีสารสนเทศที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เป็นข้อเสียทำให้การลักลอกผลงานทำได้ง่ายขึ้น ปัจจุบันสามารถก็อปปี้แล้วตัดมาแปะได้ทันที ไม่ต้องแม้แต่จะพิมพ์ซ้ำ แต่ข้อดีของเทคโนโลยีคือเราสามารถพัฒนาเครื่องมือด้านไอทีมาช่วย เพื่อตามให้ทันการลักลอกผลงานวิชาการ ทั้งนี้สภามหาวิทยาลัยได้กำหนดนโยบายให้ จุฬาฯ จะเริ่มใช้มาตรการตรวจสอบการลักลอก

ผลงานวิชาการในระดับบัณฑิตวิทยาลัยผ่านโปรแกรมที่จุฬาฯ พัฒนาขึ้นเอง รวมถึงมีนโยบายให้มีการตรวจสอบการส่งงานในระดับปริญญาตรี ซึ่งมักพบว่ามีการคัดลอกมาจากวิกิพีเดียจำนวนมากด้วย อย่างไรก็ตามโปรแกรมที่จุฬาฯ พัฒนาขึ้นนั้นจะได้ผลดีมากสำหรับธีสิสด้านวิทยาศาสตร์ เนื่องจากเป็นรายวิชาที่ต้องใช้ข้อมูลใหม่ย้อนหลังภายใน 1-2 ปี ในขณะที่วิทยานิพนธ์ด้านประวัติศาสตร์ซึ่งข้อมูลต่างๆ ไม่ค่อยเปลี่ยนแปลง ทำให้การตรวจสอบยังคงต้องอาศัยอาจารย์ผู้เชี่ยวชาญด้านประวัติศาสตร์ มาเป็นผู้ตรวจสอบ" ผศ.ดร.ม.ร.ว.กัลยา กล่าว

รศ.ดร.อมร เพชรสม คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาฯ กล่าวว่า ขณะนี้จุฬาฯ ยึดสโลแกน "จุฬาฯ ร้อยปีต้องไม่มี Plagiarism(การคัดลอกผลงาน)" โดยริเริ่ม 3 มาตรการในการป้องกันการลักลอกผลงานวิชาการ ได้แก่ มาตรการสร้างจิตสำนึก อาทิ การอบรมและเปิดสอนรายวิชา "จริยธรรมการวิจัย" ให้นิสิตทุกคน รวมถึงการอบรมอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์, มาตราการป้องปราม โดยกำหนดให้นิสิตเขียนวิทยานิพนธ์ด้วยโปรแกรม ซียู อี-ธีสิส(CU e-Thesis) ซึ่งนิสิตทุกคนจะต้องส่งแบบรายงานความก้าวหน้าและแผนการทำวิทยานิพนธ์ทุกภาคการศึกษา โดยอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์จะสามารถติดตามวิทยานิพนธ์ได้ตลอดเวลา และมาตรการสุดท้ายคือการติดตามตรวจสอบด้วยโปรแกรมเทิร์นอิทอิน(Turn it in)และโปรแกรมอักขราวิสุทธิ์ซึ่งจุฬาฯ เป็นผู้พัฒนาขึ้น โดยปัจจุบันสามารถตรวจสอบข้อความที่เหมือนหรือคล้ายกัน แต่ในอนาคตจะพัฒนาโปรแกรมให้รองรับการตัดต่อหรือสลับข้อความ รวมถึงการคัดลอกข้อความโดยหลีกเลี่ยงใช้คำภาษาไทยอื่นๆ ที่มีความคล้ายคลึงกันได้ด้วย

"บัณฑิตวิทยาลัยจะเริ่มใช้โปรแกรมอักขราวิสุทธิ์ ในภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2556 ซึ่งคาดว่าจะมีวิทยานิพนธ์ประมาณ 700-800 เล่มที่จะเข้ารับการตรวจสอบ โดยฐานข้อมูลปัจจุบันของโปรแกรมนี้จะประกอบด้วย วิทยานิพนธ์ 15,000 เล่ม ซึ่งย้อนหลังตั้งแต่ปีการศึกษา 2548 สารนิพนธ์ 2,000 รายการ วารสาร, รายงานวิจัย และอีบุ๊คของจุฬาฯ ทั้งนี้ในอนาคตจะเพิ่มจำนวนวิทยานิพนธ์จำนวน 2,500 เล่มต่อปี และสื่อสิ่งพิมพ์ทั้งหมดของจุฬาฯ รวมถึงในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2557 จุฬาฯ จะพัฒนาโปรแกรมให้เชื่อมต่อฐานข้อมูลวิกิพีเดียและฐานข้อมูลอื่นๆ เพื่อการตรวจสอบที่ดียิ่งขึ้น" รศ.ดร.อมร กล่าว

รศ.ดร.อมร กล่าวต่อไปว่า จุฬาฯ มีความคาดหวังว่าโปรแกรมดังกล่าวจะสามารถป้องกันการลักลอกผลงานได้ 100 เปอร์เซ็นต์ โดยเบื้องต้นการคัดลอกผลงานกันเองในจุฬาฯ จะทำไม่ได้แล้ว เพราะในโปรแกรมมีฐานข้อมูลทั้งหมด ซึ่งในอนาคตหากมหาวิทยาลัยอื่นๆ เข้ามาร่วมกันใช้ฐานข้อมูลเดียวกัน ก็จะสามารถตรวจสอบผลงานวิทยานิพนธ์ทั่วประเทศได้ ทางจุฬาฯ ยินดีให้ใช้โปรแกรมดังกล่าวโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย ส่วนกรณีการแก้ปัญหาเรื่องการรับจ้างทำวิทยานิพนธ์ได้หรือไม่นั้นขึ้นอยู่กับอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพราะโปรแกรมซียู อี-ธีสิส เปิดโอกาสให้อาจารย์ที่ปรึกษาเข้าไปติดตาม หากเห็นว่านิสิตมีผลงานดีขึ้นกะทันหันก็จะต้องจับสังเกตได้

โดยโปรแกรมนี้ยังบันทึกการเข้ามาดูผลงานนิสิตของอาจารย์ไว้ด้วย สำหรับการประมวลผลของโปรแกรมอักขราวิสุทธิ์จะประเมินความเหมือนของข้อมูลออกมาเป็นเปอร์เซ็นต์ แต่ไม่ได้หมายความว่าจำนวนเปอร์เซ็นต์มากจะบ่งชี้ว่าอาจมีการลักลอก ทั้งนี้ผู้ตรวจสอบจะต้องดูว่าสิ่งที่เหมือนคืออะไร ถ้าสิ่งที่เหมือนเป็นข้อมูล เช่น ตารางหรือการวิจารณ์ผล หากเหมือนกันเป๊ะ แม้ผลลัพธ์จะระบุว่าไม่กี่เปอร์เซ็นต์ ก็นับว่าเป็นปัญหา หรือในกรณีการตรวจสอบได้ผลปรากฏว่ามีเปอร์เซ็นต์การเหมือนกันเปอร์เซ็นต์เดียว แต่เนื้อหาเหมือนกับลอกมาเลยก็ถือว่าเป็นความผิดเหมือนกัน

ที่มา : คมชัดลึก วันจันทร์ที่ 26 สิงหาคม 2556

จุฬาฯ" ถอด "ด็อกเตอร์" ผอ.สนช. ฐานลอกวิทยานิพนธ์

เมื่อวันที่ 21 มิถุนายน ที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย นพ.ภิรมย์ กมลรัตนกุล อธิการบดีจุฬาฯ พร้อมนายบวรศักดิ์ อุวรรณโณ อุปนายกสภาจุฬาฯ แถลงข่าวภายหลังการประชุมสภาจุฬาฯ ซึ่งมีคุณหญิงสุชาดา กีระนันทน์ นายกสภาจุฬาฯ เป็นประธาน ว่าที่ประชุมมีมติเพิกถอนปริญญาดุษฎีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยีการเกษตร คณะวิทยาศาสตร์ จุฬาฯ ของนายศุภชัย หล่อโลหการ ผู้อำนวยการสำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ (สนช.) ซึ่งสำเร็จการศึกษาในปีการศึกษา 2550 เนื่องจากจุฬาฯ ได้รับแจ้งว่าวิทยานิพนธ์ระดับปริญญาเอกของนายศุภชัยได้คัดลอก หรือลอกเลียนวรรณกรรมโดยมิชอบ (Plagiarize) โดยลอกเลียนผลงานทางวิชาการ และนำไปเป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์เพื่อสำเร็จการศึกษา และได้รับอนุมัติปริญญาโดยสภามหาวิทยาลัยในการประชุมเดือนพฤษภาคม 2551 เมื่อจุฬาฯได้รับทราบข้อมูลดังกล่าว จึงดำเนินการตามขั้นตอน สอบสวนหาข้อเท็จจริง และพบว่าวิทยานิพนธ์ดังกล่าวได้คัดลอกผลงานตามเอกสาร งานวิจัย หรือบทความอื่นอย่างมีนัยสำคัญ และในส่วนที่เป็นสาระสำคัญ ซึ่งการกระทำดังกล่าว เข้าข่ายเป็นการลอกเลียนวรรณกรรมโดมมิชอบ ดังนั้นจุฬาฯจึงให้ผู้เสนอวิทยานิพนธ์ฉบับดังกล่าวมีโอกาสเข้าชี้แจงข้อเท็จจริง และแสดงพยานหลักฐานต่อคณะกรรมการบริหารคณะที่มีอำนาจพิจารณาอนุมัติ สำเร็จการศึกษา ที่จะทำให้ผู้สำเร็จการศึกษามีสิทธิได้รับปริญญา

"เมื่อคณะกรรมการพิจารณาข้อเท็จจริงทั้งจากรายงานการสอบสวนหาข้อเท็จจริง จากการให้ข้อเท็จจริง และพยานหลักฐานของผู้เสนอวิทยานิพนธ์ เห็นว่าวิทยานิพนธ์มิได้เป็นไปตามระเบียบจุฬาฯ ว่าด้วยการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา พ.ศ.2542 ทั้งการกระทำดังกล่าวยังเป็นการประพฤติผิดจริยธรรมทางวิชาการ ทำให้ผู้เสนอวิทยานิพนธ์ขาดคุณสมบัติข้อที่เป็นผู้มีความประพฤติดีตามระเบียบดังกล่าวด้วย ดังนั้น สภาจุฬาฯจึงมีมติให้เพิกถอนมติของสภามหาวิทยาลัย ซึ่งอนุมัติปริญญาดุษฎีบัณฑิตให้บุคคลนั้น ตามข้อเสนอและมติของคณะกรรมการบัณฑิตวิทยาลัย และคณะกรรมการบริหารคณะ โดยให้มีผลตั้งแต่วันที่ 21 มิถุนายน 2555 เพราะต้องการให้เกิดผลกระทบต่อผู้เสียหายน้อยที่สุด เพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบต่อสิทธิที่นำไปใช้ในอดีต" นพ.ภิรมย์กล่าว

อธิการบดีจุฬาฯกล่าวต่อว่า อนึ่ง คณะกรรมกฤษฎีกาได้วินิจฉัยไว้แล้ว หากปรากฏว่าบุคคลที่สภามหาวิทยาลัยได้มีมติอนุมัติให้ปริญญาไปแล้วนั้น ขาดคุณสมบัติ หรือมีคุณสมบัติไม่ครบถ้วน ที่จะสำเร็จการศึกษาตามที่กฎหมาย กฎระเบียบ หรือข้อบังคับมหาวิทยาลัยกำหนดไว้ ซึ่งมีผลให้มติสภามหาวิทยาลัยที่เกี่ยวกับการอนุมัติการให้ปริญญาแก่บุคคลดังกล่าวเป็นไปโดยไม่ชอบ สภามหาวิทยาลัยซึ่งเป็นผู้มีอำนาจอนุมัติการให้ปริญญาย่อมมีอำนาจที่จะเพิกถอนมติดังกล่าวได้

นายบวรศักดิ์กล่าวว่า จุฬาฯไม่กังวลที่อาจถูกฟ้องร้อง เพราะเป็นสิทธิของผู้ถูกเพิกถอน ในส่วนของสภาจุฬาฯ ได้ทำตามหน้าที่ และได้พิจารณาโดยถี่ถ้วนแล้ว รวมถึงให้โอกาสแก่ผู้ถูกกล่าวหาป้องกันตัวเองอย่างเต็มที่แล้ว กรณีนี้ถือเป็นรายแรกของจุฬาฯ

ด้านนายศุภชัย ให้สัมภาษณ์ทางโทรศัพท์ระหว่างไปปฏิบัติงานในประเทศสิงคโปร์ว่า ยังไม่ทราบเรื่อง และว่าเมื่อสัปดาห์ที่ผ่านมา เพิ่งเข้าไปชี้แจงเรื่องดังกล่าวที่คณะวิทยาศาสตร์ จุฬาฯ

"หากได้ข้อสรุป หรือมีมติใดๆ ผมจะต้องรับทราบข้อมูลด้วย ดังนั้น จึงไม่เชื่อว่าจะมีการแถลงถอดถอนปริญญาเอกในทันทีทันใด" นายศุภชัยกล่าว

ผู้สื่อข่าวรายงานว่า นายศุภชัยมีกำหนดเดินทางกลับถึงประเทศไทยในวันที่ 25 มิถุนายนนี้

ที่มา : http://www.go6tv.com/2012/06/blog-post_22.html

คำถามท้ายบทที่ 10

1. จงอธิบายความแตกต่างของคำว่า “จริยธรรม” กับ “จรรยาบรรณ”
2. โดยทั่วไป นักวิจัยควรมีคุณลักษณะที่สำคัญกี่ด้าน ด้านใดบ้าง
3. ขั้นตอนใดในการวิจัยที่ถือเป็นขั้นตอนที่มีความสำคัญต่อระบบคุณธรรมและจริยธรรมในวงการวิจัย โดยในประเทศไทยปรากฏความไม่ยุติธรรมที่เกิดขึ้นในขั้นตอนนี้ จากการผลักดันพรรคพวกของตนเพื่อให้ได้เงินสนับสนุนการวิจัย จริยธรรมกับขั้นตอนของการวิจัย
4. ขั้นตอนใดในการวิจัยที่ถือว่าเป็นการผิดจรรยาบรรณทางวิชาการขั้นร้ายแรงที่สุด
5. หากนักวิจัยไม่มีความรู้พื้นฐานในเรื่องที่จะทำวิจัย จะเกิดปัญหาอะไรขึ้น

กิจกรรมท้ายบทที่ 10

ให้นักศึกษาเลือกอ่านกรณีศึกษาทั้ง 2 เรื่องคือ “จุฬาฯแฉป.ตรีนิยมลอกงานวิกิพีเดีย จุฬาฯ เปิดตัว 'อักขราวิสุทธิ์' ตรวจสอบการลักลอกวิทยานิพนธ์ พร้อมเผยข้อมูลเด็ก ป.ตรี นิยมลอกงานจากวิกิพีเดีย” และ “จุฬาฯ" ถอด "ด็อกเตอร์" ผอ.สนช. ฐานลอกวิทยานิพนธ์” แล้วทำการอภิปรายเกี่ยวกับจรรยบรรณนักวิจัยในประเด็นดังกล่าว ตามแนวทางที่ได้ศึกษามา

รายการอ้างอิง

สมเดช รุ่งศรีสวัสด์. (2558) **วิจัยนิเทศศาสตร์.** กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.

สุรพงษ์ โสธนะเสถียร. (2549) **หลักและทฤษฎีการวิจัยทางสังคมศาสตร์.** กรุงเทพฯ : พิมพ์ลักษณ์.

สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. (2544) **สถิติสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์.** กรุงเทพฯ : เฟื่องฟ้า.

คมชัดลึก. วันจันทร์ที่ 26 สิงหาคม 2556. สืบค้นเมื่อวันที่ 18 พฤษภาคม 2560. http://www.go6tv.com/2012/06/blog-post_22.html